

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
AGRESJI W PUBLICZNEJ SZKOLE
PODSTAWOWEJ IM. MARII
SKŁODOWSKIEJ-CURIE W CISIU**

Spis treści

1. Wstęp

1.1 Definicja przemocy i agresji

1.2 Znaczenie zapobiegania przemocy w szkole

2. Cele programu

3. Analiza sytuacji w szkole

4. Działania zapobiegawcze

4. 1 Programy edukacyjne

4.2 Warsztaty dla rodziców i nauczycieli

5. Charakterystyka zjawiska agresji w szkole podstawowej

6. Procedury interwencyjne

6.1 Zgłaszanie przypadków przemocy

6.2 Podejmowanie działań interwencyjnych

7. Adresaci programu

8. Metody i formy przeciwdziałania agresji

8.1 Edukacja uczniów

8.2 Wsparcie nauczycieli

8.3 Współpraca z rodzicami

8.4 Tworzenie pozytywnego klimatu w szkole

9. Monitoring i ocena programu

9.1 Regularne monitorowanie skuteczności programu

9.2 Raportowanie wyników programu

10. Procedury reagowania na agresję

11. Współpraca z instytucjami wspierającymi

12. Ewaluacja programu

13. Podsumowanie i wnioski

1. Wstęp

Szkoła to miejsce, które powinno zapewniać uczniom bezpieczne i sprzyjające rozwojowi warunki. Niestety, w wielu przypadkach, agresja i przemoc stają się poważnym zagrożeniem dla zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci. W odpowiedzi na ten problem, szkoły powinny podejmować konkretne działania zmierzające do zapobiegania przemocy i agresji, jak również do poprawy atmosfery w szkole. Program przeciwdziałania przemocy ma na celu nie tylko eliminowanie aktów przemocy, ale także stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi empatii, współpracy i szacunku wśród uczniów. Agresja w środowisku szkolnym jest jednym z najpoważniejszych problemów wychowawczych, który wpływa na samopoczucie uczniów, ich wyniki w nauce oraz relacje rówieśnicze. Coraz częściej obserwuje się nie tylko agresję fizyczną, ale również słowną i psychiczną, w tym cyberprzemoc. W trosce o bezpieczeństwo i dobrostan uczniów niezbędne jest wdrożenie kompleksowego programu przeciwdziałania agresji, który obejmuje działania profilaktyczne, interwencyjne oraz współpracę z całą społecznością szkolną.

1.1 Definicja przemocy i agresji

• **Agresja** – to każde działanie mające na celu wyrządzenie krzywdy drugiej osobie, które przejawia się w różnych formach: fizycznej (np. bicie), werbalnej (np. wyzwiska) i psychicznej (np. manipulacja, wyśmiewanie).

• **Przemoc** – jest to długotrwałe i systematyczne działanie mające na celu kontrolowanie, upokarzanie lub niszczenie drugiego człowieka. Przemoc może przyjmować formy fizyczne (np. pobicia), psychiczne (np. izolowanie, wyśmiewanie) oraz emocjonalne (np. manipulowanie uczuciami).

1.2 Znaczenie zapobiegania przemocy w szkole

Zapobieganie przemocy w szkole jest nie tylko kwestią reagowania na konkretne incydenty, ale również szeroko zakrojoną pracą wychowawczą, która ma na celu ukształtowanie postaw społecznych opartych na szacunku, tolerancji i współpracy. Współczesna szkoła powinna stać się miejscem, które nie tylko edukuje, ale także pełni funkcję wychowawczą, ucząc młode osoby odpowiedzialności za swoje czyny oraz rozwiązywania problemów w sposób konstruktywny.

2. Cele programu

Główne cele programu to:

- Zapobieganie agresji – redukcja zachowań agresywnych poprzez edukację i budowanie pozytywnych relacji.
- Wzmacnianie postaw prospołecznych – rozwijanie empatii, współpracy i szacunku do innych.
- Uczenie konstruktywnych sposobów radzenia sobie z emocjami – eliminowanie agresji jako mechanizmu obronnego.
- Podnoszenie kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania agresji.
- Wprowadzenie jasnych procedur reagowania na przemoc i agresję w szkole.
- Edukacja na temat przemocy i agresji – Kształtowanie świadomości uczniów na temat różnych form przemocy, ich przyczyn oraz konsekwencji, a także rozwijanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach bez resortu przemocy.
- Tworzenie bezpiecznego środowiska szkolnego – Zapewnienie uczniom, nauczycielom i rodzicom poczucia bezpieczeństwa, zarówno fizycznego, jak i emocjonalnego, w szkole.
- Promowanie postaw szacunku i współpracy – Budowanie wśród uczniów świadomości, że każdy człowiek zasługuje na szacunek i że wspólna praca, wzajemna pomoc i tolerancja stanowią fundamenty zdrowego społeczeństwa.
- Wsparcie uczniów dotkniętych przemocą – Pomoc psychologiczną i emocjonalną dla uczniów, którzy stali się ofiarami przemocy, aby mogli oni przejść proces leczenia i powrotu do normalnego funkcjonowania w szkole.
- Zaangażowanie rodziców i nauczycieli – Aktywne włączenie rodziców i nauczycieli w proces przeciwdziałania przemocy poprzez wspólne działania, spotkania i warsztaty.

3. Analiza sytuacji w szkole

Aby właściwie dostosować program przeciwdziałania przemocy, należy przeprowadzić dokładną analizę sytuacji w szkole. W tym celu można zastosować różne metody badawcze, takie jak:

- Ankiety i kwestionariusze – Regularne przeprowadzanie anonimowych ankiet wśród uczniów, nauczycieli i rodziców, które pomogą zidentyfikować obszary, w których przemoc jest najbardziej widoczna. Pytania mogą dotyczyć takich kwestii jak:

- Jak często jesteś świadkiem przemocy w szkole?
- Jakie formy przemocy są najczęściej stosowane?
- Czy czujesz się bezpiecznie w szkole?
- Jakie działania są podejmowane w przypadku wystąpienia przemocy?

- Spotkania z uczniami i nauczycielami – Wywiady z uczniami, nauczycielami oraz pedagogami szkolnymi, które pozwolą lepiej zrozumieć specyfikę problemu przemocy w danej szkole i wskazać konkretne obszary wymagające interwencji.

4. Działania zapobiegawcze

4.1. Programy edukacyjne

1. Zajęcia wychowawcze na temat przemocy

Zajęcia wychowawcze powinny obejmować tematy związane z różnymi formami przemocy, sposobami radzenia sobie z trudnymi emocjami i konfliktami. Zajęcia mogą przyjąć formę:

- Warsztatów umiejętności społecznych – Na przykład warsztaty dotyczące rozwiązywania konfliktów, asertywności, rozpoznawania emocji.
- Programów profilaktycznych – Programy takie jak “Szkoła bez przemocy”, które oferują uczniom narzędzia do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami.

2. Działania artystyczne i sportowe

Wspólne projekty artystyczne i sportowe sprzyjają integracji uczniów, kształtują postawy współpracy, wzajemnego szacunku i zrozumienia. Zajęcia takie mogą obejmować:

- Sztuka i muzyka – Wspólne projekty plastyczne, wystawy, przedstawienia, które angażują uczniów w pozytywne działania twórcze.
- Zajęcia sportowe – Gry zespołowe, które uczą współpracy i zdrowej rywalizacji.

4.2. Warsztaty dla rodziców i nauczycieli

Rodzice i nauczyciele odgrywają kluczową rolę w procesie wychowawczym. Dlatego ważne jest, aby byli oni świadomi problemu przemocy i agresji oraz potrafili odpowiednio reagować na nie.

1. Warsztaty dla rodziców

Warsztaty powinny koncentrować się na tematach takich jak:

- Jak rozpoznać objawy przemocy u dziecka?
- Jakie działania podjąć, gdy dziecko jest sprawcą przemocy?
- Jak skutecznie rozmawiać z dzieckiem o problemach w szkole?

2. Szkolenia dla nauczycieli

Nauczyciele powinni być przeszkoleni w zakresie rozpoznawania przejawów przemocy i odpowiedniego reagowania na nie. Szkolenia mogą obejmować:

- Jak skutecznie interweniować w przypadkach przemocy?
- Jak rozwiązywać konflikty w klasie?
- Jak budować pozytywne relacje z uczniami?

5.Charakterystyka zjawiska agresji w szkole podstawowej

Agresja wśród dzieci w wieku szkolnym może mieć różne formy, m.in.:

- Agresja fizyczna – bicie, popychanie, kopanie, niszczenie mienia.
- Agresja werbalna – wyzywanie, obrażanie, grożenie.
- Agresja relacyjna – wykluczanie z grupy, rozsiewanie plotek, manipulowanie.
- Cyberprzemoc – obraźliwe wiadomości, ośmieszanie w mediach społecznościowych.

Badania pokazują, że brak reakcji na agresję prowadzi do jej eskalacji oraz negatywnie wpływa na klimat szkoły i wyniki edukacyjne uczniów.

6.Procedury interwencyjne

6.1 Zgłaszanie przypadków przemocy

Każdy przypadek przemocy powinien być niezwłocznie zgłoszony do odpowiednich osób w szkole, takich jak wychowawca, psycholog szkolny, czy pedagog. W szkole powinna istnieć jasna procedura zgłaszania przypadków przemocy.

1. Zgłoszenie przez ucznia

Uczniowie powinni mieć możliwość anonimowego zgłaszania przypadków przemocy poprzez specjalnie przygotowane skrzynki, e-mail czy aplikację na stronie internetowej szkoły.

2. Zgłoszenie przez nauczyciela lub rodzica

Każdy nauczyciel, który zauważy przypadki przemocy, ma obowiązek zgłoszenia tego do odpowiednich osób w szkole, tak samo jak rodzice, którzy dostrzegają problemy swoich dzieci.

6.2 Podejmowanie działań interwencyjnych

Po zgłoszeniu przypadku przemocy, szkoła powinna podjąć następujące kroki:

- Wysłuchanie obu stron – Rozmowa z ofiarą i sprawcą przemocy w celu zrozumienia sytuacji.
- Wsparcie psychologiczne dla ofiar – Udzielanie pomocy psychologicznej uczniom, którzy doświadczyli przemocy.
- Działania wychowawcze wobec sprawcy przemocy – Pomoc w zrozumieniu konsekwencji swoich działań oraz praca nad zmianą zachowań

7. Adresaci programu

Program jest skierowany do:

- Uczniów – aby nauczyli się konstruktywnych metod radzenia sobie z konfliktami i emocjami.
- Nauczycieli i pracowników szkoły – aby skutecznie reagowali na agresję i promowali pozytywne zachowania.
- Rodziców – aby wspierali dzieci w rozwijaniu umiejętności społecznych i radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami.

8. Metody i formy przeciwdziałania agresji

8.1 Edukacja uczniów

- Zajęcia wychowawcze na temat radzenia sobie z agresją, emocjami i stresem.
- Warsztaty dotyczące komunikacji, empatii i rozwiązywania konfliktów.
- Spotkania z psychologiem i pedagogiem szkolnym.
- Programy mediacji rówieśniczych – uczniowie pomagają kolegom rozwiązywać konflikty.
- Gry i zabawy integracyjne wspierające współpracę w grupie.

8.2 Wsparcie nauczycieli

- Szkolenia dla nauczycieli z zakresu rozpoznawania i przeciwdziałania agresji.
- Konsultacje indywidualne z pedagogiem i psychologiem szkolnym.
- Opracowanie jednolitych zasad reagowania na agresję w szkole.

8.3 Współpraca z rodzicami

- Spotkania i warsztaty dla rodziców na temat agresji i metod wychowawczych.
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych na temat radzenia sobie z agresją.
- Indywidualne konsultacje z rodzicami dzieci przejawiających agresywne zachowania.

8.4 Tworzenie pozytywnego klimatu w szkole

- Wprowadzenie „Kodeksu Dobrego Zachowania” dla całej społeczności szkolnej.
- Edukowanie uczniów w używaniu zwrotów grzecznościowych
- Organizowanie dni tematycznych, np. „Dzień Życzliwości” czy

„Tydzień Bez Przemocy”.

9. Monitoring i ocena programu

9.1 Regularne monitorowanie skuteczności programu

Skuteczność programu powinna być systematycznie oceniana. W tym celu warto przeprowadzać:

- Ankiety okresowe – Regularne badania wśród uczniów, nauczycieli i rodziców pomagają ocenić, na ile zmniejszyła się liczba przypadków przemocy w szkole.
- Obserwacja w klasach – Nauczyciele i wychowawcy powinni regularnie obserwować interakcje między uczniami i zgłaszać wszelkie niepokojące sytuacje.

9.2 Raportowanie wyników programu

Każdego roku szkoła powinna przygotować raport z działań przeciwdziałających przemocy, który będzie dostępny dla całej społeczności szkolnej oraz rodziców.

10. Procedury reagowania na agresję

- Każdy przypadek agresji jest zgłaszany nauczycielowi, wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu.
- Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem i podejmuje decyzję o dalszych działaniach.
- W sytuacjach poważnych stosowane są konsekwencje zgodnie ze statutem szkoły.
- Prowadzenie mediacji między stronami konfliktu, jeśli jest to możliwe.
- Współpraca z rodzicami uczniów zaangażowanych w agresywne zachowania.
- W sytuacjach wymagających interwencji – zgłoszenie sprawy do odpowiednich instytucji, np. poradni psychologiczno-pedagogicznej.

11. Współpraca z instytucjami wspierającymi

- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne – wsparcie uczniów z problemami emocjonalnymi i behawioralnymi.
- Policja – działania prewencyjne i edukacyjne.
- Organizacje pozarządowe – programy przeciwdziałania agresji i mediacje rówieśnicze.
- Kuratorium Oświaty – nadzór nad realizacją programu w szkołach.

12. Ewaluacja programu

- Regularne przeprowadzanie ankiet wśród uczniów, nauczycieli i rodziców dotyczących poczucia bezpieczeństwa.
- Analiza liczby zgłoszonych przypadków agresji.
- Spotkania zespołu ds. bezpieczeństwa w szkole w celu oceny skuteczności działań.
- Modyfikacja programu w oparciu o uzyskane wyniki i potrzeby społeczności szkolnej.

13. Podsumowanie i wnioski

Program przeciwdziałania agresji w szkole podstawowej ma na celu stworzenie bezpiecznego i przyjaznego środowiska, w którym uczniowie mogą rozwijać się bez obawy przed przemocą. Kluczowym elementem jest zaangażowanie całej społeczności szkolnej – uczniów, nauczycieli i rodziców – w budowanie atmosfery szacunku i współpracy. Systematyczne działania profilaktyczne, skuteczna interwencja oraz współpraca z instytucjami wspierającymi przyczynią się do zmniejszenia liczby przypadków agresji i poprawy relacji między uczniami.